

Europa en de

Een ambitieuze agenda die vraagt om brede steun

kinderrechten

De bescherming en verdediging van kinderrechten zijn een prioriteit voor de Europese Unie. De financiële crisis bedreigt de rechten van kinderen. De armoede neemt toe en dat maakt dat een groeiend aantal kinderen de meest basale zorg moeten ontberen

De EU promoot en beschermt de rechten van kinderen in Europa

DOOR: ANNA ZITO - Kinderrechten zijn een onderdeel van de mensenrechten die de EU en haar lidstaten volgens internationale en Europese verdragen moeten respecteren. Alle lidstaten hebben het VN-kinderrechtenverdrag in 1989 geratificeerd. Ze zijn ook opgenomen in Artikel 24 van het Europese Charter voor de Fundamentele Rechten van de EU. Artikel 2 van het verdrag van Lissabon stelt dat: '...de Unie de rechten van het kind zal helpen beschermen en bevorderen ten aanzien van de hele wereld...'. En ook: 'De Unie zal ook helpen om armoede uit te roeien, de mensenrechten en zeker kinderrechten te beschermen.' De EU erkent uitdrukkelijk dat kinderen individuen zijn. Ze hebben niet alleen bescherming nodig, maar beschikken over rechten die beschermd en verder verspreid moeten worden.

De Europese instellingen hebben zich verbonden om de kinderrechten te beschermen en uit te dragen. Zo omschreef de Europese Commissie kinderrechten als een van de prioriteiten binnen de communicatiestrategieën voor 2005-2009: 'De effectieve bescherming van de kinderrechten is een van de prioriteiten. We moeten hen beschermen tegen economische uitbuiting en alle vormen van misbruik. Daarin moet de Unie een baken zijn voor de rest van de wereld.' In april 2005 startte de Commissie

voor Basisrechten, Antidiscriminatie en Gelijke Kansen een initiatief om de bekendmaking, bescherming en toepassing van die kinderrechten in het interne en externe beleid van de EU, kracht bij te zetten. Als uitwerking van dit besluit bracht de Commissie een communiqué uit: *Naar een Europese aanpak van Kinderrechten*. Dit document wilde de interne en externe Europese beleidslijnen een nieuw elan geven. Het behandelt thema's als sociale bescherming, ontwikkelingssamenwerking, handel, onderwijs, gezondheid, strafrecht en burgerrecht.

Werkgroep Kinderrechten

De werkgroep Mensenrechten & Kinderrechten werd in 2008 opgericht binnen het Directoraat-Generaal Vrijheid, Veiligheid en Justitie. Deze werkgroep moet erop toezien dat alle beslissingen van de EU overeenstemmen met de mensenrechten en dat er voldoende aandacht gaat naar de bescherming en verspreiding van kinderrechten in het bijzonder. De werkgroep moet de activiteiten van de Commissie ook screenen en ervoor zorgen dat beslissingen over kinderrechten aansluiten bij de Europese normen uit het mensen- en kinderrechtenverdrag. De werkgroep hield zich tot nu toe al be-

zig met dossiers over geweld, mensenhandel, migratie, burger- en strafrecht, gezondheid, kindermisbruik en informatietechnologie.

Daarnaast wil de Commissie Europese burgers ook betrekken bij haar kinderbeleid. Daarom werd een Forum voor Kinderrechten opgericht, dat de Commissie en andere Europese instellingen op de hoogte houdt over ontwikkelingen binnen de kinderrechten. De leden van het Forum zijn vertegenwoordigers van de lidstaten, kinderrechtencommissarissen, vertegenwoordigers van het Europees Parlement, het Europees comité voor economische en sociale zaken, de Raad van Europa, Unicef en ngo's.

Een beleid voor kinderrechten ontwikkelen betekent ook concrete voorstellen doen. Zo ging de Commissie akkoord met de oprichting van een meldpunt voor vermiste kinderen in elke lidstaat. Het systeem werkt grensoverschrijdend en wil kinderen redden die werden ontvoerd.

Volgens een Eurobarometer uit 2008 bleek dat 76 procent van de kinderen niet op de hoogte was van hun rechten. 79 procent wist niet wie te contacteren in geval van nood. Daarom heeft de Commissie een website ontwikkeld voor kinderen. Ze lezen er wat hun rechten zijn en wat Europa doet om die te beschermen. Voor elke lidstaat staan er aparte contactgegevens en instanties op vermeld, die kinderen kunnen helpen.

Politieke dialoog

Kinderrechten zijn een volwaardig onderdeel van het Europese buitenlandbeleid over mensenrechten. Er gaat ook aandacht naar ontwikkeling, vrede en veiligheidsbeleid. De EU wil daarnaast antidiscriminatie, de belangen van het kind, overleving en ontwikkeling van kinderen promoten. De Europese richtlijnen voor de kinderrechten (2007) doen dat op wereldniveau. De richtlijnen voor Kinderen en Gewapende Conflicten (2003, aangepast in 2008) hebben het over de korte, middellange en langdurige gevolgen van

gewapende conflicten voor kinderen. Het commissierapport 'Een plaats voor kinderen in het buitenlands EU-beleid' (2008) legt de nadruk op prioriteiten, middelen en principes waardoor de EU dat beleid in de praktijk kan omzetten. Daarvoor doet de Commissie een beroep op politieke dialoog met andere landen, ontwikkelingssamenwerking, partnerschappen en samenwerking met internationale betrokkenen.

In 2008 begon de Commissie de prioriteiten vast te leggen om de kinderrechten in de toekomst te vrijwaren. Via een externe evaluatie zullen ze de impact van Europese inspanningen op de kinderrechten meten.

Kinderrechten hebben betrekking op nogal wat Europese domeinen. Net daarom wil de Commissie duidelijke prioriteiten stellen. Er is aandacht voor geweld, armoede en kinderen in kwetsbare situaties zoals migratie (minderjarigen zonder begeleiding, slachtoffers van mensenhandel). Volgens de Commissie is de verdere ontwikkeling van de kinderrechten een van de prioriteiten van het Stockholmprogramma. Daarin gaat bijzondere aandacht uit naar thema's als vrijheid, veiligheid en justitie.

Meer inlichtingen over Europese inspanningen met betrekking tot kinderrechten en specifieke documenten vind je op http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/children/fsj_children_intro_en.htm

*Anna Zito is kinderrechtencoördinator bij de Europese Commissie, departement Justitie, Vrijheid en Veiligheid.
Anna.zito@ec.europa.eu*

Een Europese aanpak van het thema kinderrechten is van fundamenteel belang

DOOR: JANA HAINSWORTH - De Europese wetgeving en het Europese beleid hebben een grote impact op het leven van kinderen in de Unie. Toch waren die kinderrechten – zoals ze in het VN-verdrag vermeld staan – tot voor kort onzichtbaar op de Europese agenda. Dit zal veranderen als en wanneer het nieuwe Europese Verdrag van kracht wordt. Voor het eerst is er dan een Europese wettekst die de kinderrechten erkent en verklaart ze 'te bevorderen en beschermen' (artikel 3). Daardoor wordt ook het Mensenrechtenverdrag – dat in artikel 24 uitdrukkelijk kinderen vermeldt – wettelijk bindend. De impact voor de rechten van het kind in Europa zijn immens. Hoewel er geen nieuwe machtsverhoudingen ontstaan, moet de EU kinderen wel als doelgroep binnen al haar andere activiteiten beschouwen.

Deze ontwikkelingen zijn essentieel. Omdat er vroeger geen duidelijke wettelijke basis bestond, was het moeilijk om kinderrechten op Europees niveau gelijk te schakelen. In 2006 werd de tekst 'Naar een EU-beleid voor kinderrechten' door Eurochild en andere ngo's op applaus onthaald. Het document was erg ambitieus en wilde kinderrechten uniformeren, kinderpacticatie bevorderen en externen betrekken in een Europese langetermijnstrategie.

Toch is de vooruitgang tot nu toe beperkt. De enkele verwezenlijkingen staan veraf van een globale aanpak om kinderrechten op alle niveaus te beschermen en te bevorderen. De Europese tekst creëerde dus verwachtingen die de Commissie nog niet heeft kunnen inlossen, omdat de wettelijke basis beperkt is of lijkt. De toepassing van het verdrag van Lissabon moet – als die er al komt – de onzekerheid laten verdwijnen.

Belofte

Kinderrechten zijn ook een belangrijk punt binnen het Stockholmprogramma. Dat bepaalt de Europese prioriteiten op het vlak van justitie, vrijheid en veiligheid in de komende vijf jaar. Normaal nemen de staatshoofden het programma op in december. De tekst vraagt ook om een ambitieuze EU-strategie op het vlak van de kinderrechten. Het haalt de belofte van 2006 aan, waarin Europa stelde dat kinderrechten een plaats krijgen op alle beleidsniveaus en dat er gezocht wordt naar een toegevoegde waarde voor die rechten.

Een globale Europese benadering van kinderrechten vereist de steun van de leden van het Europees Parlement. In aanloop naar vorige

Europa en de

Een ambitieuze agenda die vraagt om brede steun

kinderrechten

verkiezingen voerden Eurochild en EURONET een campagne om een manifest met 10 punten te ondertekenen. Eén daarvan was een globale strategie voor kinderrechten, die heel wat bijval kreeg. Ondanks de meer rechtse koers in het nieuwe Europees Parlement, hopen we op partijoverschrijdende steun om het Europese werk rond kinderrechten in de toekomst te kunnen voortzetten.

De sociale gevolgen van de financiële en economische crises zijn momenteel voelbaar in alle Europese lidstaten. Eurochild heeft meer dan ooit behoefte aan een doordacht kinderrechtenbeleid, op Europees niveau. Net voor de top van 18 juni werd daarom een persbericht verspreid waarin Eurochild vroeg te investeren in diensten voor jonge kinderen. Er moet ook steun komen voor families, zodat hun kinderen gebruik kunnen maken van opvang en basisonderwijs. We hebben onze bezorgdheid uitgedrukt omdat kinderen door de toenemende armoede, de belangrijkste vormen van zorg dreigen te ontberen. Aangezien de kinderen van vandaag geconfronteerd zullen worden met een ongeëvenaarde schuldenberg, stijgende gezondheids- en pensioenkosten en een toenemende vergrijzing, mogen we ze nu niet in de steek laten.

Inclusie

Naast kinderrechten kan Europa ook inspanningen leveren op het vlak van sociale bescherming en inclusie. Hoewel ze daar niet alle competenties voor heeft, kan de Method of Coordination (OMC) hier een aantal doelstellingen vooropzetten en leerprocessen stimuleren. Aangezien alle lidstaten tot die OMC behoren, werken ze zo samen aan een eenvormig beleid en de toepassing ervan. Het proces heeft de kinderarmoede al op de politieke agenda geplaatst. Drie opeenvolgende toppen van de Europese Raad hebben het over kinderarmoede gehad. 24 van de 27 lidstaten beschouwen het als een prioriteit binnen een nationale inclusiestrategie (2008-2010).

Eurochild heeft meermaals gewezen op de tekorten van lidstaten om die armoede aan te

pakken. Regeringen hebben het liever over de toekomstige economie en de arbeidstoeleiding van die kinderen, dan het beleid op kinderrechten en kindervelzijn op lange termijn af te stemmen. Maar de situatie verandert langzaam. De EU gebruikt intussen indicatoren om het welzijn van kinderen in een brede context te bekijken. Er zijn bovendien voorbeelden – al zijn het er weinig – van regionale en nationale besturen die een beleid uitwerken op basis van het VN-kinderrechtenverdrag. Zo beschikt Wales intussen over een *Children and Young People's Well-being Monitor*.

De komende maanden zijn cruciaal. Eurochild vraagt om een partijoverschrijdende intervisie over kinderrechten binnen het Europees Parlement. Dit moet een soort waakhond worden voor het Europese kinderrechtenbeleid. We willen dat de EU tegen 2010, na overleg met alle betrokkenen, inclusief kinderen, een verregaande strategie ontwikkelt over kinderrechten. Bovendien verwachten we van de EU ook een aanbeveling over het welzijn en de armoede van kinderen. Duidelijke doelstellingen, gebaseerd op kinderrechten, moeten die armoede terugdringen. Het zou een mooie slotnoot zijn van het Europese Jaar tegen Armoede en Sociale Uitsluiting (2010).

Brede steun

Zo'n ambitieuze agenda kan enkel slagen door brede steun. Het Zweedse voorzitterschap (juli-december 2009) is een belangrijk moment omdat de 'roots' van de kinderrechten er liggen. Maar ook Spanje (januari – juni 2010) en België (juli-december 2010) moeten helpen om kinderen bovenaan deze Europese agenda te plaatsen. Het is nog nooit zo essentieel geweest om samen iets te doen aan de kinderrechten. Alleen door zulke inspanningen kunnen we de overheden aan hun beloftes houden en hen op de vingers tikken wanneer ze onze kinderen tekortdoen.

Jana Hainsworth is secretaris-generaal van Eurochild.
jana.hainsworth@eurochild.org